

mellyel kortyonként mérem az időt.
Tekints hát rám, mikor színed előtt
– elnyútt, üres nadrág – térdre esem:

tégy kivételt velem, Nagy Mosodás,
étjen véget számomra a mosás,
végy ki gépedből, kivételesen!

VITA NUOVA

Szeretnék nem vitázni. Nem vitás,
egyet szeretnék: egyetérteni,
s jutni többre. Legyek, ha hallgatás
az ára, hallgató, *egyetemi*,

lesvén a Mindenség minden szavát
(bár minden szó nem érdemes a szóra),
nem tudakolván, mit miért szab át
a Teremtés, s hogy váltani valóra

a valótlant: való-e... Akad ék
elég: kétség az Egységbe ütődve.
– Legyek én is ütődött, akadék?

Inkább mondok igent a Létezőre.
Erősödj, „ámen”, halkulj, fals „miért”!
Semmit nem érthet, ki egyet nem ért.

Kálnay Adél

EGY FÜSTSZAGÚ DÉLUTÁN

Arra emlékszel-e, amikor a fürdőbe jártunk, kérdezte Fodor Ella egy füstszagú délutánon. Miről jutott ez most eszedbe, kérdezett vissza, tudta pedig a választ, hisz olyan régóta ismerték már egymás gondolatát. Az őszi, a porladó falevelekről vagy ha kesernyés füstszagot hozott a szél, neki is mindig a fürdő jutott eszébe. Nem tudom,

tűnődött Ella, talán ezek a rozsdás színek vagy a füst... mostanában gyakran álmodom is vele, olyan valóságos az álom, eltelik a nap, mire összeszedem magam. Nem mondom, hogy rossz, de mégis van benne valami nyomasztó, mintha attól félnék, hogy újra végig kell csinálni ezt az életet. Pedig a fürdő igazán jó volt, ott tényleg jól éreztük magunkat, igaz, és Ella olyan könnyörgő szemmel nézett rá, hogy a fájdalmas szoritás újra megjelent a gyomra tájékán. Sajnálta Ellát, és sajnálta magát is, haragudott a világra, pedig nem a világ tehetett arról, hogy ilyené lett a barátnője, hogy ilyené lettek mind a ketten, hogy itt kell nekik sétálni ebben a rozsdaszínű parkban, betegen és árván. Ezt Ella mondta egyébként, s kicsit mókásan hangzott, olyan árva vagyok, látod, olyan árva, s tényleg, mintha nem is a betegsége kinozta volna, hanem az eyedüllét. Amikor egymásra találtak, jó félszáz évvel ezelőtt, Ella akkor is így szólította meg, mit árválkodsz itt, nincs még barátnőd, s úgy látta, szigorúan néz rá nagyon. Csak a fejét ingatta, nem válaszolt, egyik lábáról a másikra állt az iskola udvarán, s meglepődött, hogy ez a lány ilyen pontosan ki tudta mondani, amit ő is érzett. Akkor majd én leszek. Ella vagyok, Fodor Ella, és nem szeretem, ha becéznek. Szavaiban, hangsúlyában volt valami keménység, pattogós a hangom, mint apámé, mondta később, és valóban, amikor egy vasárnap Ellát az apja hozta el a teadélutánra, amit mindig másnál rendeztek, és nem is volt teadélután, sokkal inkább kakaó- és csoki- és tejszínhaddélután, láthatta, hogy Ella apja katonaruhában feszít, hogy összeccapja a bokáját, előrebiccenti a fejét, így köszön el a lányától. De ott, az udvaron mindezt még nem tudhatta, megijesztette ez a szép lány, megijesztette, hogy nem tűr ellentmondást, hogy csak úgy eldönt mindent hirtelen, anélkül hogy a másik akarata érdekelne. Végignézte tetőtől talpig, aztán tekintete a cipője orrán állapodott meg, úgy mondta az első mondatot, ami kinyájában az eszébe jutott. Mi nem vagyunk gazdagok, ezt mondta, és rögtön el is vörösödött, mert érezte, hogy ez most marhaság volt. Marhaság, torkolta le azonnal a szép lány, és még fintorgott is, mint aki büdöset érez, aztán elnevette magát, s akkor már muszáj volt neki is nevetni. Végre feloldódott napok óta tartó feszültsége, ami azt a kellemetlen szorító érzést okozta a gyomrában, amitől sem enni, sem aludni nem tudott, amióta ideköltöztek, ebbe a poros kisvárosba. Itt gyakran van büdös, főleg, ha a gyár felől fúj a szél, magyarázta Ella a fintorgását, majd elkapta a kezét, és húzta az udvar közepe felé. Innen jól lehetett látni az óriási kéményeket, mindenféle színű füstöt ontottak, némelyikből még kis lángok is kicsaptak. Nyaldossák az eget, olyanok, nem, kérdezte Ella, és ő megdöbben attól, hogy már másodszor ugyanazt gondolják ők ketten. Engem Ibinek hívnak, Béres Ibinek, mutatkozott be végre, s kezdte elhinni, hogy tényleg lesz egy jó barátnője. Tízévesek voltak ekkor.

Érdekes, hogy ő nem szokott álmodni sem a fürdővel, sem egyéb régi dologgal, de még gondolkozni sem szokott nagyon azokról az időkről. Ha néha felidéződtek, akkor is hagyta őket visszahullani annak a feneketlen kútnak a mélyére, mely az emlékeit őrizte. Öregségükre Ella érzékenyebb lett, esendőbb. Alig emelte lábát, szinte csúszta csak a bokáig erő avarban, ezért csak néha tűnt elő a cipő orra, egyre porosabban. Igen, az idő engem megkeményített, őt viszont lággyá tette, mintha fordított sors jutott volna nekünk, s elszomorodott ettől a felismeréstől. Csakhogy én nem tudom megfogni a kezét, nem tudom magam után rángatni, jóformán még azt sem tudom, hogyan fogok belé lelket önteni, pedig valami ilyesmiért vagyok most itt, gondolta, aztán gyorsan elhessentette a gondolatot, nehogy barátnője megérezze. Ella, fordult hozzá, talán túl hirtelen, tudod, azért, mert kissé nehezen vesszük a levegőt hegynek fel, meg mert a fejünk is majdnem fehér, no attól mi még ugyanazok vagyunk, nem?

Barátnője megtorpant, és úgy nézett rá, olyan megütközéssel, hogy legszívesebben visszaszívta volna szavait. Ezt miért mondtad, vigasztalni akarsz vagy rémíteni, kérdezte Ella. Szípigott, orrot fújta, nem lehetett tudni, hogy sírdogált, vagy csak a hűvösödő délután ártott meg neki. Lassan vissza kell mennem a városba, döbbsent rá, már sötétedik is. Persze, menj csak, biztatta Ella, nekem is be kell menni, ez most egy ilyen helyzet, tárta szét a karját, holnap is van nap. Ezer az időnk, dolgunk meg semmi, tette még hozzá, s ennek a mondatnak mindketten megörültek, vagy még inkább annak, hogy ez megint a régi Ella volt, a bohóc, aki dörmögő hangon utánozta kedvenc tanárjukat, hogy dőlték a nevetéstől. Na mi van, lányok, így Ella, ezer az idő, dolguk meg semmi, igaz, és szinte odanyomta orrát az ember tarkójához, s csak úgy fuldokoltak a nevetéstől, amikor a poént hozzátette, hogy hát látom, amit látok. Ez aztán tényleg fergeteges volt, ugyanis a tanár úr szinte alig látott valamit, vastag szódásüveg szemüvege mögül ártatlanul fürkészte a világot, s még az is lehet, hogy ő maga is viccnek szánta az utóbbi mondatát, mégis nagyon komolyan vették, azért is kellett annyit nevetni rajta.

Hát igen, időnk az tényleg van, épp azért, mert nincs dolgunk már itt a földön. Legalábbis én nem nagyon találok. A szállodaszobában állt az ablak előtt, homlokát az üveghez nyomta, s bámult bele a sötétségbe. Ez nem olyan kisváros volt, mint az övék, nem volt benne annyi zaj és füst, több volt benne viszont a fény. Amikor délelőtt a busszal megérkezett, legalább öt kellemes kis teret számolt meg, náluk azonban terek sem voltak, talán mert a város közepén ott terpeszkedett a gyár, körbejárni egy jó órába telt, többször sikerült lemérni, de akkor nem nézelődött senki, csak inalt leszegett fejjel, arra vigyázva, hogy a szemébe bele ne hulljanak azok a parányi fémes szilánkok, melyek képesek voltak napokig döfködni a szemet. Egyszer sikerült valakinek zsebkendőhegyre tűzni egy ilyet, s álmélkodva nézték, éppolyan volt, mint egy apró tör, csoda, hogy nem vakított meg meg senkit, mondta valamelyikük. Ám aki kisértésbe esett, s megállt nézni, hogyan öntik ki a hatalmas tartályokból az izzó salakot, vagy aki följebb, a hídról rácsodálkozott az itt-ott folyton füstölgő meddőhányók mesebeli csúcsaira, később pedig megállt beszélgetni a fürdőből vagy a könyvtárból jövő ismerősével, nos annak két órájába biztos belekerült, mire visszaért oda, ahonnan elindult. S akkor még olyan rendkívüli akadályokkal, mint a hosszú ideig lezárt sorompók, nem is számoltak, ilyenből pedig három is volt, olykor akár félóránál is el lehetett gyönyörködni, ahogy ide-oda tologatták a vörös vagonokat, meg lehetett számolni a végtelennek tűnő tartálykocsikat, lehetett életet kockáztatva átbújni a sorompó alatt, ha éppen a moziról késett volna le az ember, s lehetett lassítani, sőt megállni, hogy a sorompót leengedjék, mert ezt az indokot érdekes módon mindig gyanakvás nélkül fogadták el az iskolában. Persze ő sosem tett ilyet, ilyesmire csak a fiúk mertek vetemedni, s talán még Ella tette volna meg olykor a kaland kedvéért, ám ő nem akárhol lakott, hanem fönt az úri villákban. A helybeliek Nagyamerikának hívták ezt a villasort, amelynek hatalmas és titokzatos házaihoz épp száz lépcső vezetett fel, s Ella az egész gyárat megkapta egyszerre panorámának, meg a környező összes hegyet. Valahányszor az ablakból vagy a kerti fák valamelyikéről a várost nézték, olyan volt, mintha nemcsak a gyár volna alattuk, hanem mindenek fölé emelkedtek volna, a hegyek, a gomolygó füstök meg az erdők fölé. Legalább szárnyunk volna, sóvárogtak, mert tényleg úgy érezték, ezt már mással nem lehetne felülmúlni, mint hogy egy könnyű mozdulattal felemelkednek, ráfeküsznek a szeliden áramló levegőre, s ellebegnek város és gyár, erdő és hegy fölött ismeretlen tájakra.

Igen, ez a város határozottan kellemesebb, mint az övék, de egy kicsit steril, talán ez a jó szó, itt úgy rendben van minden, látszik, hogy az emberek is érzik ezt, bizonyára meg lehetne szokni, ehhez azonban ő már túl öreg, nem találná a helyét. Gyerekkoruk korommal és vasporral beszórt városa azt a különös hangulatot árasztotta, amelyet egy rezervátumban érezhet az ember. A gyárhoz tapasztott házak együtt mozdultak a hatalmas füstölő, zúgó óriással, akár egy tűzhányó szoknyáján éltek volna az emberek, szemrehányás nélkül nyelték szennyét, s úgy alkalmazkodtak ritmusához, mintha teljesen tőle függött volna az életük. Apró ablakaikban nevelgették virágaikat, észre sem vették, hogy ujjnyi vastag por telepszik rájuk, kitergegették ruháikat, talán arra számítván, hogy a lengedező szél lesöpri majd róluk a piszkot. Indián telep, volt egy ilyen, épp az ércömörítő óriáskémény alatt, lakott ott egy osztálytársuk, s ők ártatlanul csodálkoztak, jé, így is lehet lakni. A szoba-konyhás lakásban bent a bútorokon is vastagon ült a vörös por, Erzszi apja egy rozszant dikón feküdt, s miközben ők az asztalnál kakaót ittak, szemük sarkából láthatták, hogy időnként felkönyököl, s egy fehér zománcos borbélytálba ugyanolyan vöröset köp hangtalanul, mint amelyet a bútorokon látni. Szerinted miért nem hagyják ezt a koszos helyet a fenébe, kérdezte Ella, s nem tudták rá a választ. Aztán Ella apját vallatták, de ő sem mondott erről túl sokat, összehúzta a szemét, elnézett valahová messzire, olyan volt, mintha egészen Erzsziéig látna, aztán hosszas csend után csak annyit szólt, az ember sok mindent kibír. Ne nagyon járjatok arra, tette még hozzá, aztán láthatóan elfeledte az egészet. Azért ők csak jártak, arra is meg mindenfelé, valamiért mindent látni kellett, s bár ő félős volt, Ella mindig lelket öntött belé. Így jutottak el a meddőhányók aljába is, a cigánytelepre, ültek az összedrótózott szánkóféleségeken, s izgatottan várták, mikor következnek ők, hogy lecsúszszanak az ijesztően meredek salakon. Aztán, amikor felborultak, és Ellának az egyik drót felhasította a combját, sápadtan ültek az egyik lakásban, s Ella belé kapaszkodott, amíg az egyik nagy bajuszú cigányember a borotválkozáshoz használt timsóval alaposan be nem dőzsölte az ujjnyira szétnyílt sebet. Alaposan kell ezt, kisasszonykám, ne féljen, tudja, hány ilyen sebet láttam én már. Ella szeméből ömlött a könny, de egy hangot ki nem ejtett volna a száján. Na, mondta aztán az ember, ezzel most már nem kell többet törődni, ez most már teljesen rendben van, s elégedetten nézte művét, majd egy lavórban lemosta a timsót, és visszatette a helyére. Egyenek egy kis kenyert, kínálták őket, és ők megbűvölve nézték a tűzhely mellett a rozsdás fazekat, amibe földet raktak még az ősszel, s mostanra az elduggatott hagymáknak friss zöld száraik lettek, ezekből lehetett törni a nagy karéj paprikás-zsíros kenyérhez. Ella megeskette, hogy még csak véletlenül sem szólja el magát, de legközelebb már nem szánkóztak a meddőhányón, sőt tavasszal az óriási barlangokba sem bújtak bele, melyeket a cigánygyerekekkel ásattak a felnőttek vas után kutatva. Ez már nagyon veszélyes, vélte Ella, bár mikor beszakadhat egy ilyen. Hát kalandos életük volt, az biztos, mert kalandot csináltak mindenből, néha pusztán azzal, hogy eltitkolták. Ilyen kaland volt a fürdő is, legalábbis Ellának, akinek semmi szüksége nem lett volna arra, hogy egyszer is elmenjen. Otthon hatalmas fürdőszobájuk volt, szív alakú káddal, ablaka a hatalmas fenyőfákra nézett, amelyek a kert végében álltak, s a zöld a fürdőszobába is bekúszott, olyan volt, mint egy trópusi üvegház, a párálló növényektől s a melegtől kicsit nehezen lehetett venni a levegőt. Anya naponta kétszer-háromszor is fürdik, mesélte Ella, amikor először körbevezette a lakásban. Apa azt mondja, valahányszor hazajön és megcsókolja anyát, de jó illatod van, és ez anyának nagyon jólesik, szegény úgyis olyan kedvetlen állandóan. Ez megint talány volt, vajon mitől lehet kedvetlen valaki, aki nemcsak szép,

hanem gazdag, s ilyen családjá van, de hát erre sem lehetett csak úgy rájönni, mint a szegény Erzsiek dolgára. Ella édesanyja mindig selyempongyolában hevert a díványon, s a körmét lakkozta, vagy épp már aprókat fújva rá, szárította. Kérdezgette őket mindenféléről, de a válasz szemmel láthatóan már nem érdekelte. Kis idő múlva aztán szólt a cselédnek, adjon már Marcsa ezeknek a pillangóknak pár falat uzsonnát, s intett, hogy részéről a beszélgetés be van fejezve. Ha nem szeretete volna annyira Ellát, biztos irigyelte volna mindazért, ami körülvette, így csak áhitattal nézte, s nem mindig értette barátnőjét. Így volt ez akkor is, amikor azért kellett kerekre nyitnia a szemét, mert Ella kijelentette, hogy elmegy vele a fürdőbe. És nemcsak oda, tette hozzá felvillanyozva, hanem az uszodába is járni fogunk, persze erről anyának nem kell tudnia, ismered, milyen finnyás. Ez elég teher volt, mert nem érezte sosem jól magát, ha hazudni kellett, Ella azonban elemében volt ilyenkor, miért, nem csinálunk semmi rosszat, nyugtatgatta, amikor egy ködös novemberi délután bemerészkedtek a fürdőbe. Te különben is szoktál ide járni, én meg arról nem tehetek, hogy anya ügyet csinálna belőle. Hát valóban, ő rendszeresen járt a fürdőbe édesanyjával. Nem fürdőszobás lakásban laktak, s nagy élmény volt, amikor úgy kéthetente a sok lavórban mosakodás után igazi kádban fürödhetek meg. Szóval szeretett oda járni, ám mégis volt benne valami furcsa viszolygás is, amit nem tudott néven nevezni, s azon a ködös délutánon, miközben szinte láthatatlanul nyomultak előre a nagy tejfehér semmiben, ez a viszolygás szorította össze a gyomrát. Ella meg mintha egy elvarázsolt kastély felé közeledne, izgatottan szorongatta a kezét, s talán neki volt igaza. Elvarázsolt helynek nézett ki a fürdő, az biztos, különösen abban a homályban, ha nem ismeri az utat, bizony visszairamodik. A fürdő ugyanis a gyár területén volt, először be kellett menni az egyik gyárkapun, ahol rendszerint órködött egy portás. Neki bementa mindenki, hová megy, és az vagy intett, hogy mehetnek, vagy további kérdéseket tett fel, esetleg igazolványt kért. Morgós hangú, ijesztő ember volt, mindig furcsa erjedt, fanyar szag áradt belőle, szilvapalinka, mondta egyszer Ella, ismerem ezt a szagot, ha apa elvisz a vadászatokra, ott lehet ilyet érezni. Az is megtörtént nemegyszer, hogy a portás valahol máshol volt, ilyenkor várni kellett, mert ha elindultak, biztos azonnal előkerült, és visszaparancsolt mindenkit. Dehogy várunk, rángatta Ella, ki tudja, hol csámborog, különben is alig látni ebben a ködben, s megint neki lett igaza. Egy keskeny vasporos út vezetett a fürdőig, jobbra-balra vasidomok, rozsdás sínek, felborult vagy feldöntött kocsik, autógumik, kerekek feltornyozva. Fantasztikus, mondogatta Ella, ez egyszerűen fantasztikus, és ő helyeselt, pedig inkább félelmetesnek látta. Aztán sinpár jött keresztbe, sokszor itt is hosszú perceket kellett várni a tolatás miatt. Jó volt, ha az ember vigyázott a bőrére, mert itt aztán rajta kívül ezt senki nem tette. Néha ugyan megleggették a lámpát, vagy felhangzott egy elnyújtott vigyázz, de ez egyrészt teljesen esetleges volt, amire nem lehet számítani, másrészt elnyomta az állandó sivitás meg a folytonos döngés, amitől enyhén rezgett a talaj a lábuk alatt, szóval alaposan körül kellett nézni, mielőtt a sínekre lépett valaki. Ezen túl már csak pár lépés volt a fürdő, ami ugyanolyan koszos és lepusztult volt, mint minden a gyárban. Ahogy a töredezett üvegű lengőajtón beléptek, rögtön megcsapta őket egy különös szag, a gőznek s még valaminek az elegye, amit még Ella sem tudott, hogy micsoda. Egyszerre szúrós és édeskés, nem érezték különösebben büdösnek, de kellemesnek sem, fürdő- vagy uszodaszagnak nevezték, s amikor évekkal később rájött, hogy amit éreztek, az a vizeletnek és a fertőtlenítőnek a keveréke, akkor sem érzett undort, valahogy ezzel volt teljes az egész. Ez a szag lengte be az uszodát, az öltözőket, az emeleti kádfürdőt, rátelepedett

a hajukra, ruhájukra, belebújt az orrukba, hazafelé mindig sokat kellett sétálniuk, mire kiszellőztették. Szagold meg a hajam, olyan még, lendítette Ella az orra alá vastag copfját, és ő, ha már nagyon fázott, azt mondta, már nem, de barátnője néha utánaszagolt, és összeszidta. Mi lesz, ha anya megérzi, nézett rá szemrehányóan, és tovább sétáltak a hidegben. De ez már akkor volt, amikor úszni tanultak, a kádfürdő nem hagyott rajtuk ilyen nyomot, mert Ella mindig vitt magával azokból a finom, illatos olajokból, amelyeket otthon használtak. A kádfürdőbe egy lekopott, recsegő falépcsőn lehetett felmenni, de előbb jegyet kellett váltani. Rögtön az ajtótól balra volt egy üveges fürle, abban egy hihetetlenül kövér nő ült, lehet, hogy onnan már ki sem tud jönni, súgta Ella, behízta magát a fürkébe, s úgy adják neki be az ételt. Valahányszor jegyet kértek, csak erre tudtak már gondolni, ezért mindig pukkadoztak a visszafojtott nevetéstől. De jó kedvük van a kisasszonyoknak, örült mindig ártatlanul a kövér nő, s ettől meg zavarba jöttek, szégyelltek egy kicsit magukat, de nem tudtak ellene tenni. Félórásat vagy egyórásat, kérdezte még, és már tépte is le a jegyet. Lehetett szappant és törülközőt is bérelni, de ők azt sosem akartak, mindig órás jegyet kértek, aztán felmentek a lépcsőn, leültek a fehér padok valamelyikére, és türelmesen várták, hogy megürüljön egy szoba. Itt az emeleten is volt egy asszony, akit kádasnak szólítottak az emberek, kádas, kiabálták olykor valamelyik szobából, mert kiderült, hogy mégis kell törülköző, vagy nem nyílik a csap. Ez az asszony is kövér volt, de nem annyira, fehér köpenyeről mindig hiányzott legalább három gomb, széttaposott papucsban szaladgált le-fel a lépcsőkön, megszállottan takarította a folyosót, ha éppen a szobákban nem volt dolga. Fogatlan szájában állandóan egy szipka fityegett, de sosem látták, hogy dohányzott volna. Lehet, hogy tüdőbajos, súgta Ella, csak hogy fokozza a borzongást, mert az asszony időnként a felmosófára dőlve köhögött, ilyenkor úgy tűnt, abba sem tudja hagyni. A folyosó végén egy hatalmas falióra volt, aminek a mutatója hangos kattanással váltott percet, ezt nézte folyton az asszony, és könyörtelenül rázörgetett arra a vendégre, akinek letelt az ideje. Idő, uram, idő, harsogta, s addig nem ment tovább, amíg bentől ki nem szóltak. Egyszer-egyszer, ha egy pár bérelt fürdőszobát, megállt hallgatózni a nagy fehér ajtó előtt, jókat nevetett magában, s elégedetten bólogatott. Biztos nem hall semmit, vélte Ella, csak úgy tesz, s valóban, egyszer kipróbálták ők is a hallgatózást, és semmit nem hallottak. Amint nyílt valamelyik ajtó, már nyomult is befelé a felmosóvödörrel, súrolószerrel, volt abban valami szenvedélyesség, ahogy rávetette magát a szobára. Ajtót, ablakot kitárt, súrolta a kádat, törölte a tükröt, mosta a követ, közben vagy énekelt, vagy magában beszélt, s pár perc múlva már intett is a következő vendégnek. Izzadt arcát használt törülközőkbe törölte, és időt egyeztetett, jegyeket tépett. Ellát teljesen lenyűgözte ez az asszony. Min gondolkozol, kérdezte egyszer tőle, amikor különösen sokáig nézték elmerülten a felmosófa sebes rohanását a folyosón. Azon, hogy mi volna, hogy mi lett volna, felelt nagyon lassan, akadozva Ella, ha ez a nő az anyám, ha... szóval milyen lehet oda születni, intett az asszony felé úgy, mintha az valahol, egy másik oldalon lenne, és ő teljesen megdöbben, nem szokott ilyesmiről gondolkodni, örült, hogy olyan édesanyja van, amilyen. Az az érdekes, folytatta Ella, hogy most úgy érzem, az se volna szörnyű, illetve, hogy akkor nem érzem-ném annak. Sokáig hallgattak akkor, de egy más alkalommal Ella megkérdezte az asszonyt, van-e gyereke. Néni, szólította meg úgy, ahogy egyenrangút szólít meg az ember, magának van gyereke? Az asszony elképedt, de aztán szaporán bólogatott, van hát, mondta, persze hogy van, éppen olyan magaforma korú, és ettől kezdve másként foglalkozott velük, figyelmesen, s Ella is teljesen elégedett lett, van hát valaki, aki úgy

él, ahogy ő élne, ha... Ettől kezdve biztosak lehettek benne, hogy ha éppen szabad a kétkás szoba, ők kapják meg. Az több szempontból is jobb volt, egyrészt a kényelem miatt, másrészt mert az ablaka teljességgel a gyárra nyílt, szinte karnyújtásnyira volt tőlük egy óriási mozgódaru meg egy hatalmas mágnes, amely rengeteg vasat bírt felemelni, kicsivel odébb meg iszonyú erővel valami kalapácsféle zúzta, préselte össze a vasat kis csomagokká. Az ereje akkora volt, hogy a kádban enyhén hullámozott a víz tőle, és rezgett a tükör a falon. Fantasztikus, ismételte folyton Ella, s a fürdési idő nagy részét az ablakban nézelődve töltötték. Mi volt ebben az egészben a jó, vallatta őket Ella anyja, mert persze csak kiderült minden, az igaz, hogy nagyon sokára, mikor már úszni is megtanultak a csaknem fekete vizű uszodában. Ezt te nem érted, anya, kesergett Ella, olyan más, olyan, olyan, mintha kirándulnál, tudod, és reménykedve nézett rá, hátha így megéri. De nem értette, elhúzta szép száját, majd lebiggyesztette. Hát hóbortos vagy, az biztos, nem az én fajtám, csóválta a fejét, aztán uszonnát rendelt nekik, mint mindig, ha már meg akart szabadulni tőlük. Ezt megúsztuk, mondta Ella sóhajtva, aztán kifutottak a kertbe, mert már tavasz volt, lehemperedtek a fűbe, és alig bírták abbahagyni a nevetést. Mert nagyon kellett nevetni azon, hogy megúsztuk, hogy ez milyen jó szó épp ide és épp most. De jó lenne, ábrándozott Ella, ha anyát rá lehetne beszélni, hogy jöjjön el az uszodába, és nézze meg, hogyan úszom. Ez aztán nagy képtelenség volt, de azért eljátszottak a gondolattal. Látták, amint hófehér bundájában átlépeget a síneken, vagy kesztyűs kezével betolja a lengőajtót, vagy a korlátra könyökölve a sötét víz fölé hajlik, és lányát biztatja. Mindez elképzelhetetlen volt, legalább annyira, mint hogy jó pár évvel később ott üljenek az üres házban, az egyik sarokban óriási halom ruhával, amit csak az imént szórtak ki a szállítómunkások a gyönyörű diófa szekrényekből, s Ella anyja ott álljon az ablaknál leskelődve, szétesett hajjal, mezitláb, s így nézzen utána sokáig jólétük utolsó morzsáinak. Valahogy majdcsak lesz, vigasztalta Ella az anyját, s megint neki lett igaza, hisz mindig lett valahogy, eleinte nehezen, később már nem is annyira, nem kellett például a fürdőben takarítani, Ella anyját mégis rettenetesen megviselte a dolog. A rémület megbénította, mindent Ella csinált, hisz akkorra már nagylányok voltak, ő hajtott fel mindenféle munkát, vevőket keresett az ékszerekre, a ruhákra, ő kutatott az apja után, s igazán úgy tűnt, mint aki élvezi, hogy most már nemcsak kirándul arra a bizonyos másik oldalra, hanem már ott is lakik. A fürdőbe azonban nem mentek soha többé. A szobában már egészen sötét volt és hideg. Az ágy kemény, a takaró meg nehéz, morogta, a fene vigye el, de sok bajom van, bosszankodott magán, míg végre elaludt. Másnap esett az eső, csupa sár lett, mire a kórházhoz ért. A társalgóból báméskodtak ki a kertbe, Ella később odahúzott egy széket, mert gyengének érezte magát. Tudod, Ibi, tegnap, ahogy emlegettük a fürdőt, hát annyi minden az eszembe jutott utána, a sok kalandunk, a gyár meg szegény anyja is, mondta Ella, és megint szipogott. Az, hogy olyan sokáig vártuk haza apát, s anya már a várakozásba belerokkant. Ha én nem tartok ki, hát nem is tudom... De úgy voltam ezzel, hogy apáért mindent, hogy ő lássa, milyen lánya van, hogy nemhiába nevelte úgy, meg ilyenek jártak a fejemben. Még kedvemem is leltem abban, amit csináltam. A nagy életharcban, ahogy magamban neveztem. De apa nem jött, és az erőm kezdett elfogyni. Az, hogy semmit nem lehetett róla megtudni, iszonyú volt. Az meg még inkább, hogy mások, bizonyos helyeken, mintha mindent tudtak volna. Legalábbis úgy néztek rám, ha kéni mentem. Erre föl nem kértem többet. Összeszorított szájjal akartam kibírni, közben anyában tartani a lelket. És akkor egyszer jött a levél, hogy mehetünk a személyes holmikért, meg hogy el akarjuk-e vinni a holttestet. Anyám meg csak üvöltött, ezt még megbánják, s az öklét rázta, de tévedett, nem bánták

meg. Én meg azt gondoltam, ha meg is bánják, akkor mi van, s akkor sem éreztem elégtételt, amikor a másik levél jött, hogy rehabilitálták apát. Anya már azt se tudta, mit tart a kezében, én meg nem tudtam mit kezdeni vele. Én addigra már csak úgy voltam, meghaltam, és éltem tovább. Tudod? Tudom, válaszolta vissza, és ő is odahúzott egy széket az ablakhoz. Így várták, hogy elálljon az eső, türelmesen, hisz még előttük volt az egész délután.

Szakács Eszter

HALKAN CSAPÓDIK AZ AJTÓ MÖGÖTTE

Halkan csapódik az ajtó mögöttem.
Hallod, ahogy jön a lépcsőn föl.
Megtorpan a tükör előtt, de
senki se néz rá vissza a tükörből.

Nem vagy ébren, és nem is alszol.
Az ágyad mellé lép, de nem beszél.
Úgy pillant rád, mint messzi partról,
honnan hangot úgysem hoz idáig a szél.

Tán soha nem tudod meg, mit akar.
Néma szög a padlóba verve,
csak áll, mint kit foglyul ejtett a teste.

Fázol? Türelmes árnyékával betakar.
Mozdulatlan, kőbe zárt éjszakáid
fölött tollaskígyó arca világít.

KOPONYÁM HÁZÁBAN

Koponyám házában
légy otthon, istenség,
legyen részem
jólét vagy siralmas inség.

Mim van, meg akarom
én osztani veled,
ki még tán a
bűneimet is szereted.